

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ МОРАТОРІЮ НА ЕКСПОРТ НЕОБРОБЛЕНОЇ ДЕРЕВИНИ В УКРАЇНІ

Проблеми нераціонального використання лісових ресурсів України, недосконалої державної політики у сфері лісогосподарства, неналежного рівня обліку лісових ресурсів та здійснення неконтрольованих вирубок завдають суттєвої шкоди лісовому господарству України. Тому, задля вирішення цілої низки питань Верховна Рада України у квітні 2015 року підтримала зміни до законодавства, щодо поступової заборони на експорт лісоматеріалів.

Від часу запровадження мораторію здійснено чимало спроб оцінити його результати, проте і до тепер не вдалося дати однозначну відповідь. Проблема наслідків заборони на експорт лісоматеріалів включає цілий комплекс питань, а зокрема екологічного впливу, розвитку регіонів, зайнятості населення, міжнародних зобов'язань України тощо.

Запровадження мораторію як інструменту регулювання лісогосподарської діяльності у сфері експорту лісу-кругляку мало на меті [1]: 1) зменшити обсяги стихійного рубання лісів; 2) сприяти переорієнтації українських підприємств на експорт продукції з більш глибоким ступенем переробки; 3) забезпечити українських деревообробних та меблевих підприємств сировиною; 4) створити нові робочі місця; 5) стимулювати розвиток деревообробної та меблевої промисловості.

Експорт лісоматеріалів в Україні набув чітко вираженого сировинного характеру, оскільки [2] частка круглого лісу у загальній вартості експорту деревини становить 18%. Внаслідок відбулося значне скорочення виробництва меблів та зростання експорту продукції з низькою доданою вартістю, а також через низький рівень заробітної плати призвело до безконтрольного вирубування лісів.

Проаналізувавши статистичні дані експорту лісоматеріалів – деревини необробленої (код УКТ ЗЕД 4403) та паливної деревини (код УКТ ЗЕД 4401), видно суттєві скорочення експорту необробленої деревини [3]: з 1 147 тис. тонн у 2013 році до 2 тис. тонн у 2017, проте обсяг експорту паливної деревини дещо зріс. Це може свідчити про існування «тіньових схем»: мова йде про експорт з України деревини необробленої під виглядом деревини паливної. Особливо ця проблема набула широкого резонансу саме після впровадження мораторію, хоча про існування тіньового експорту повідомлялося ще у 2016 році.

Від 2016 року деревообробна та меблева галузі демонструють приріст промислового виробництва. Однак таке зростання виробництва меблевої галузі, на протигагу деревообробної, значно випереджає показники переробної промисловості. Така ситуація може бути відповіддю на зростання внутрішнього попиту. Але для більш ґрунтового аналізу на сьогодні бракує даних про кількість підприємств та зайнятість, що свідчить про необхідність подальших досліджень.

Впровадження мораторію [1,3] не спричинило зменшення обсягів експорту в цілому по всій товарній групі 44 УКТ ЗЕД, а тільки змінило саму структуру в поставках деревини та виробів із деревини. У структурі експорту лісоматеріалів особливо зросла частка експорту продукції лісопилної промисловості, що свідчить про зростання експорту товарів первинної обробки деревини.

Отже, запроваджені мораторії на експорт лісоматеріалів має неоднозначний вплив: зросло значення деревообробної та меблевої галузей, відбулась реструктуризація експорту деревообробної галузі. Проте все ж невирішеними залишається цілий ряд проблем, а саме продовження експорту необробленої деревини за кордон, незаконна вирубка лісів, на підприємствах меблевої галузі відбулося скорочення кількості працівників. Але для повноцінного аналізу наслідків мораторію пройшло недостатньо часу, тому немає змоги здійснити реальну оцінку його ефективності.

Використана література:

1. Ангел Є. *Результати запровадження в Україна тимчасового мораторію на експорт лісоматеріалів у необробленому вигляді* / Є. Ангел, А. Бутін. – Київ, 2018. – 24 с. – (ГО "Інститут економічних досліджень і політичних консультацій").

2. Кравченко О. А. *Інтеграційні методи подолання економічних наслідків мораторію на експорт необробленої деревини в Україні* / О. А. Кравченко, О. А. Федорова // *International Scientific Conference Integrated business structures: models, processes, technologies* / О. А. Кравченко, О. А. Федорова. – Рига: Baltija Publishing, 2016. – С. 57–59.

3. *Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2017 році* – Київ: ДП "Інформаційно-аналітичне агентство", 2018. – 147 с. – (Держаналітінформ). – (Статистичний збірник).